

Správa o výsledku kontroly 2023

Využitie záverov kontroly NKÚ SR pre optimalizáciu činnosti Slovenského pozemkového fondu

Najvyšší kontrolný úrad SR
Ľubomír Andrassy, predseda

Kontrolovali sme

Slovenský pozemkový fond

SPF je zriadený zákonom, je právnickou osobou a zapisuje sa do podnikového registra. Môže zriaďovať organizačné útvary a určovať ich sídla. SPF nie je zriadený na podnikanie a svoju činnosť vykonáva vo verejnom záujme. Fondu z tejto činnosti vznikajú práva a záväzky. Prioritnou oblasťou SPF je správa poľnohospodárskych nehnuteľností vo vlastníctve štátu a nakladanie s pozemkami, ktorých vlastník nie je známy. Činnosť a hospodárenie fondu kontroluje 13-členná Rada fondu. SPF hospodári podľa rozpočtu príjmov a výdavkov, ktorý schvaľuje vláda SR. Činnosť fondu navonok riadi generálny riaditeľ spolu s námestníkom fondu.

Ako sme postupovali

Kontrola bola realizovaná v súlade so zákonom NR SR č. 39/1993 Z. z. o NKÚ SR v znení neskorších predpisov a štandardmi, ktoré vychádzajú zo základných princípov medzinárodných štandardov najvyšších kontrolných inštitúcií (ISSAI). Do kontroly bolo zapojených päť kontrolórov, ktorí preverili strategické a krízové riadenie fondu so zameraním na Projekt „Spisová zápcha“ a protikorupčné opatrenia.

Prečo sme kontrolovali

Pre získanie uistenia, či odporúčania z kontroly NKÚ SR vykonanej v roku 2021 a prijaté zmeny prispeli k zlepšeniu fungovania SPF z hľadiska strategického riadenia, hospodárnosti a efektívnosti a či sa identifikované riziká v činnosti fondu znížili.

Čo sme zistili

Nedostatky a riziká definované NKÚ SR v rámci kontroly, ktorú vykonal v roku 2021, naďalej pretrvávali aj v roku 2022 a 2023 najmä z dôvodu absencie národnej rezortnej stratégie s jasne definovanou víziou štátu pri spravovaní majetku štátu v správe SPF a pri nakladaní s pozemkami neznámych a nezistených vlastníkov a cieľov rozpracovaných v akčných plánoch na centrálnej úrovni SPF. **Opatrenia, ktoré SPF prijalo na riadenie rizík, s cieľom zlepšenia svojho fungovania, boli plnené iba formálne** – SPF plnenie týchto opatrení preukázateľne nemonitoroval a nevyhodnocoval. Tento nedostatok sa významne prejavil aj **nedostatočnou úspešnosťou realizácie Projektu „Spisová zápcha“**, ktorej cieľom bolo zrýchlenie vybavovania žiadostí klientov SPF, ako aj dezinterpretáciou opatrenia NKÚ SR prijatého SPF. Kontrolné zistenia NKÚ SR pri projekte spisová zápcha poukázali na manažérske zlyhania pri projektovom riadení, od prípravnej fázy cez realizačnú fázu až po vyhodnocovanie a komunikáciu. Zlyhal kontrolný systém na úrovni dohľadu nad spisovou zápchou zo strany zodpovedných zamestnancov.

Čo odporúčame

NKÚ SR uložil prijať kontrolovanému subjektu opatrenia na účinné fungovanie vnútorných riadiacich procesov, zlepšenie výkonu základnej finančnej kontroly, personálnej politiky, ako aj jednoznačného zadefinovania projektov v budúcnosti z hľadiska ich financovania a odmeňovania.

NKÚ SR odporúča vláde Slovenskej republiky, aby zaviazal MPRV SR vypracovať stratégiu pri spravovaní majetku štátu v správe SPF a pri nakladaní s pozemkami neznámych a nezistených vlastníkov podľa časového horizontu.

VÝKON KONTROLNEJ AKCIE

Účel kontrolnej akcie

Účelom kontrolnej akcie bolo preveriť, či po dvoch rokoch od ukončenia kontroly NKÚ SR bola činnosť SPF cieľavedomejšia a nakladanie s majetkom bolo efektívnejšie a transparentnejšie.

Rámec kontrolnej akcie

V rámci kontroly bol použitý prístup detailného preverovania dokladov a dokumentov súvisiacich s predmetom kontroly. K metódam a technikám, ktoré boli uplatnené počas výkonu kontroly, patrilo najmä štúdium všeobecne záväzných právnych predpisov, interných predpisov, kontrola predloženej dokumentácie a dokladov k predmetu kontroly, rozhovory, vyjadrenia, odborné konzultácie a iné. Doklady a údaje boli preverované na vzorke 50 pracovných zmlúv zamestnancov v trvalom pracovnom pomere a dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru, vybranej neštatistickou metódou založenou na odbornom úsudku kontrolóra. Kontrolovaným obdobím boli roky 2022 až 2023 a súvisiace obdobia podľa predmetu kontroly.

Výsledky kontrolnej akcie

Stratégia nakladania s majetkom spravovaným SPF absentuje na národnej a rezortnej úrovni, preto nie je zrejmé, aké sú priority štátu v danej oblasti, čím dochádza k nekoncepčnému riadeniu spravovania tohto majetku.

NKÚ SR zistil, že SPF neprijal dostatočne účinné opatrenia na riešenie problémov neefektívneho fungovania, na ktoré ho upozornila kontrola NKÚ SR vykonaná v roku 2021. V dôsledku tejto skutočnosti kontrola vykonaná NKÚ SR v roku 2023 zistila 32 porušení všeobecne záväzných predpisov v oblasti strategického riadenia, kvality vybavovaných služieb v rámci projektu „Spisová zápcha“ a zamedzenia klientelizmu a korupcie.

Politika riadenia rizík v podmienkach SPF

Fond dlhodobo nemal vypracovanú politiku riadenia rizík, čo bolo jedným zo zistení predchádzajúcej kontroly NKÚ SR. Napriek prijatiu dokumentu Politika riadenia rizík v podmienkach SPF v roku 2021, tento sa nestal účinným nástrojom na zlepšenie fungovania organizácie, identifikáciu rizík, ich monitorovanie a vyhodnocovanie.

V roku 2022 a prvom polroku 2023 vznikali v činnosti fondu nové riziká, ktoré súviseli s organizačnou zmenou a zmenou v riadiacich pozíciách, čo spomaľovalo procesy spojené s vybavovaním žiadostí klientov. Zvýšená fluktuácia zamestnancov mala priamy dopad na odborný rast a stabilizáciu pracovných pozícií, čo významne prispelo k pretrvávajúcemu hromadeniu nevybavených žiadostí klientov. Zároveň narastal počet sťažností a podnetov, hlavne voči činnosti/nečinnosti odboru prevodov, na ktorý smerovalo najviac podaní.

NKÚ SR zistil, že činnosť fondu bola formálna aj v oblasti boja proti korupcii. Protikorupčná rada fondu počas roka 2022 a prvého polroka 2023 nezasadala ani raz. Ročnú informáciu k Akčnému plánu boja proti korupcii za rok 2022 fond nevypracoval aj napriek tomu, že v roku 2021 prehodnotil rizikové oblasti možného výskytu korupcie a zapracoval ich do svojich vnútorných predpisov.

Projekt „Spisová zápcha“

Vzhľadom na to, že organizačné zmeny v roku 2021 nepriniesli pozitívne zmeny v oblasti vybavovania žiadostí klientov, generálny riaditeľ vydal rozhodnutie o spustení projektu spisová zápcha od marca 2022. Cieľom projektu bolo skrátenie lehoty vybavovania žiadostí klientov tak, aby spisy boli vybavené do polovice roka 2023. Predmetom projektu boli evidované a nevybavené žiadosti do doby spustenia projektu na odbore nájmov, prevodov, reštitúcií a usporiadania vlastníctva v celkovom počte 27 900 spisov.

NKÚ SR zistil, že SPF nevydal interné predpisy alebo usmernenia GR, ktoré by bližšie upravovali uskutočnenie projektu. Zamestnancov fondu informoval GR o projekte iba mailmi. Systém odmeňovania nebol od spustenia projektu upravený v žiadnom internom riadiacom akte. Štatút projektu nadobudol účinnosť až šesť mesiacov po jeho spustení a definoval spisovú zápchu ako evidované a nevybavené žiadosti na organizačných útvaroch fondu. Do projektu boli podľa štatútu zahrnuté aj novovzniknuté spisy evidované po dátume 01.04.2022, čím vznikol nesúlad medzi ustanoveniami rozhodnutia GR a Štatútom projektu v časti týkajúcej sa začiatku projektu a v časti týkajúcej sa predmetu projektu. V nadväznosti na Štatút projektu bol zmenený aj pokyn GR upravujúci postup SPF pri výkone dohľadu nad projektom. NKÚ SR zistil, že fond vykonal iba mimoriadnu finančnú kontrolu na mieste, predmetom ktorej bolo zistiť spôsob účtovania, evidencie, čerpania a vykazovania mzdových prostriedkov zo spisovej zápchy. Táto vnútorná kontrola zistila značné pochybenia vo výpočte odmien zamestnancom.

Vláda schválila rozpočet fondu uznesením č. 587 na roky 2022 – 2024 a uznesením č. 638 na roky 2023 -2025. Z dôvodu časového nesúladu prípravy rozpočtu na rok 2022, ktorý bol schválený už v októbri 2021, neboli do rozpočtu fondu zahrnuté výdavky na realizáciu spisovej zápchy. MF SR súhlasilo s presunom rozpočtových prostriedkov na projekt, pričom podmienkou bolo **zachovanie schválenej výšky limitov rozpočtu**, ak nebude negatívne ovplyvňovať výsledok hospodárenia rozpočtu verejnej správy v metodike ESA 2010. Navýšenie rozpočtu **v sume 4 672 500 eur** o výdavky na spisovú zápchu na rok 2023 bolo SPF oznámené **rozhodnutím ministra financií**. V nadväznosti na rozhodnutie SPF ďalej upravil rozpočet na rok 2023.

K 31.12.2022 fond hospodáril s prebytkom v sume 18 202 924 eur a k 30.06.2023 v sume 923 545 eur (bez finančných operácií). **V roku 2022 dosiahol výrazný prebytok oproti rozpočtovanému schodku v metodike ESA 2010 a rozpočtovaný prebytok na rok 2023 prekročil aj k 30.06.2023.**

Tabuľka č. 1 Rozpočet a čerpanie rozpočtu SPF k 31.12.2022 a k 30.06.2023 v eurách

Ukazovateľ	Rok 2022		Rok 2023		
	Schválený rozpočet	Skutočnosť k 31.12.2022	Návrh rozpočtu SPF	Schválený rozpočet po úprave	Skutočnosť k 30.06.2023
Prijmy	21 342 100	40 802 919	20 939 940	28 545 000	10 654 018
Výdavky	21 262 764	22 599 996	20 532 060	26 107 160	9 730 473
Prebytok/schodok ESA 2010	- 920 664	+ 18 202 924	+ 407 880	+ 577 840	+ 923 545

Zdroj: SPF – návrhy rozpočtu na roky 2022 – 2025, 2023 – 2026 a finančné výkazy FIN 1-12

SPF plnil úlohu ministra pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR a zasielal aktualizované informácie o stave projektu vo forme analytického reportu ako aj prognózy na mesačnej báze Výboru NR SR pre pôdohospodárstvo a životné prostredie, Úradu vlády SR, MPRV SR a ministrom financií SR.

NKÚ SR zistil, že realizáciou projektu, nedošlo k 31.08.2023 k výraznému zníženiu počtu evidovaných spisov. Ukazovateľ celkovej dokončenosti spisov evidovaných s pritekaním nových spisov bol iba na úrovni 58 % a so započítaním ukazovateľa rozpracovanosti spisov na úrovni 73 %.

Podľa dokumentov predložených kontrolnej skupine NKÚ SR bol stav spisovej zápchy k rozhodujúcim termínom stanoveným v Štatúte projektu SZ nasledovný:

Tabuľka č. 2 Vývoj spisovej zápchy s pritekaním nových spisov podľa údajov Kancelárie GR

Ukazovateľ	K 31.03.2022	K 31.12.2022	K 31.03.2023	K 30.06.2023	K 31.08.2023
Evidencia spisov celkom z toho:	27 900	36 623	40 068	43 448	45 434
Rozpracované spisy	27 082	22 296	20 578	19 732	19 177
Uzatvorené spisy	818	14 327	19 490	23 716	26 257
Priemerná dokončenosť spisov z aplikácie	22 %	57 %	64 %	70 %	73 %
Celková dokončenosť spisov z aplikácie	3 %	39 %	49 %	55 %	58 %

Zdroj: SPF – aplikácia, reporting – spracované NKÚ SR Pozn.: Evidencia spisov celkom – zahŕňa všetky spisy evidované v SPF, Rozpracované spisy – otvorené spisy v rôznom štádiu rozpracovanosti, Uzatvorené spisy – počet úplne dokončených spisov

NKÚ SR zistil, že vykazovanie údajov bolo za jednotlivé organizačné útvary rozdielne. Až vytvorením aplikácie alokovanej na Sharepoint MS 365 vznikol účinný nástroj na zber všetkých údajov súvisiacich s vybavovaním spisov, odmeňovanie, kontrolu chybovosti a následné presné analytické hodnotenie realizácie projektu SZ aj po jeho

ukončení. Analytické výstupy z aplikácie dokumentovali jej opodstatnenosť a využitie v manažérskom rozhodovaní fondu.

NKÚ SR na základe predložených rozdielných údajov jednotlivými odbornými útvarmi fondu nevedel vyhodnotiť skutočné čerpanie finančných prostriedkov na projekt spisová zápcha ako aj celkový stav uzatvorených spisov k ultému sledovaného obdobia.

Rozdielnosť vykazovania údajov čerpania finančných prostriedkov na projekt spisová zápcha ekonomickým odborom a Kanceláriou GR dokumentuje tabuľka č. 3:

Tabuľka č. 3 Čerpanie finančných prostriedkov podľa vybraných ukazovateľov rozpočtu v projekte SZ

Ukazovateľ	Skutočnosť k 31.12.2022	Skutočnosť k 30.06.2023
610 Mzdy	848 869	779 530,49
620 Povinné odvody do SP a ZP	x	331 321,68
637 027 Odmeny zamestnancov mimo PP*	332 090	250,00
633 013 Softvér a licencie	16 854	0,00
635 009 Rutinná a štandardná údržba	6 622	0,00
637 003 Propagácia, reklama a inzercia	0	1 200,00
637 005 Špeciálne služby	19 524	0,00
Spolu za ekonomický odbor	1 223 958	1 112 302,17
Spolu za Kanceláriu generálneho riaditeľa	1 803 629	1 363 634,00

Zdroj: SPF – ekonomický odbor a Kancelária GR

Rozdielnosť stavu uzatvorených spisov podľa jednotlivých odborov a Kanceláriou GR dokumentuje tabuľka č. 4:

Tabuľka č. 4 Stav uzatvorených spisov:

Odborný útvar	Počet evidovaných spisov celkom k 31.03.2022	Počet uzatvorených spisov k 31.03.2023	Počet uzatvorených spisov k 31.08.2023
Odbor nájmov	5 522	4 144	5 897
Odbor prevodov	17 665	12 066	15 757
Odbor reštitúcií	4 800	2 388	838
Odbor usporiadania vlastníctva	834	37	1 331
Spolu:	28 821	18 635	23 823
Podľa Kancelárie GR	27 900	19 490	26 257
Rozdiel	+921	-855	-2 434

Zdroj: SPF – vyjadrenia odborných útvarov

Stav realizácie projektu k 31.12.2022, ako aj jeho vývoj, prezentoval SPF na MF SR. Dodatkom k Štatútu projektu SZ bolo 31.03.2023 manažérskym rozhodnutím GR fondu predĺžené trvanie projektu do 31.12.2023.

V čase výkonu kontroly NKÚ SR zverejnil Úrad vlády SR výsledky kontroly MPRV SR, vykonanej vo fonde od apríla 2023 do septembra 2023, pod názvom „Analýza rizika a fungovania SPF“. MPRV SR predložilo materiál vláde SR, ktorá ho vzala na vedomie 13.09.2023. Výsledkom analýzy bolo rozhodnutie, ktorým ministerstvo nariadilo tzv. „Aktiváciu **krízového ozdravného procesu**“, ukončiť krízový stav činnosti SPF pri znižovaní počtu nevybavených vecí, odmeňovaní zamestnancov, evidencii, identifikácii a realizácii právnych a administratívnych úkonov SPF a **ukončenie tzv. Projektu „Spisová zápcha“**.

V nadväznosti na závery uvedené v „Analýze rizika a fungovania SPF“, GR rozhodnutím zrušil projekt spisová zápcha a nariadil od 01.10.2023 pokračovať vo vybavovaní nevybavenej agendy.

Odmeňovanie a personálne zabezpečenie projektu

Systém odmeňovania zamestnancov na dohody mimopracovného pomeru bol diskriminačný oproti zamestnancom pracujúcim v TPP.

NKÚ SR zistil, že na základe kontrolovanej vzorky 25 zamestnancov participujúcich na projekte na dohody mimo pracovného pomeru, fond stanovil odmenu v rozsahu od 6 eur/hod. napr. za upratovanie, až po 70 eur/hod. napr. za činnosť súvisiacu s verejným obstarávaním. Priemerná odmena dohodárov tak predstavovala sumu 29,68 eur/hod. Z preverenej korešpondencie medzi Závodného výboru SLOVES pri SPF a generálnym riaditeľom SPF

vyplýva, že hodinová mzda zamestnanca fondu v TPP za IV. štvrťrok 2022 činila sumu iba 9,114 eur a dohodári tak boli v priemere mesačne zvýhodnení o 2,086 násobok funkčných plátov zamestnancov v TPP. Za I. štvrťrok 2023 sa hodinová mzda zamestnancov v TPP síce zvýšila na 9,44 eur, ale vzrástlo aj priemerné zvýhodnene dohodárov o 2,204.

Významná časť odmien priznaných za projekt SZ bola vyplatená v rozpore s rozhodnutím GR a Štatútom projektu, pretože boli vyplatené aj za prácu vykonanú v riadnom pracovnom čase. Odmeny vyplácané zamestnancom participujúcim na projekte neboli upravené v Kolektívnej zmluve ani v žiadnom internom predpise SPF.

Rozhodnutie, ktorým prikázal generálny riaditeľ spustiť projekt od marca 2022, nadobudlo účinnosť až mesiac po začatí realizácie projektu. Podľa rozhodnutia sa do projektu mohli zamestnanci zapájať na báze dobrovoľnosti a úlohy s ním súvisiace mali vykonávať nad určený týždňový pracovný čas. Plnenie úloh malo byť zabezpečené aj uzatváraním dohôd o prácach vykonávaných mimopracovného pomeru. Z projektu boli vyplácané finančné prostriedky na odmeny kmeňovým zamestnancom SPF, t. j. zamestnancom, ktorí boli do pracovného pomeru prijatí bez viazanosti na projekt, funkčné platy a odmeny zamestnancom prijatým do pracovného pomeru na dobu určitú počas trvania projektu a dohodnuté odmeny zamestnancom pracujúcim na základe dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru (DVP, DoPČ, DoBPŠ) v sumách uvedených v nasledujúcej tabuľke:

Tabuľka č. 5 Osobné náklady na projekt SZ podľa mzdovej evidencie za rok 2022 a prvý polrok 2023 v eurách

Ukazovateľ	03 – 12/2022			01 – 06/2023		
	Počet zamestnancov	Odmena, resp. hrubý príjem	Celkové náklady (vrátane odvodov)	Počet zamestnancov	Odmena, resp. hrubý príjem	Celkové náklady (vrátane odvodov)
Kmeňoví zamestnanci	308	843 871,07	1 160 440,50	282	876 056,15	1 205 603,31
Zamestnanci na SZ	21	104 412,16	139 224,27	14	112 339,98	148 679,30
Dohodári na SZ	67	238 127,12	309 919,23	26	133 419,32	176 970,44
Spolu	396	1 186 410,35	1 609 584,00	322	1 121 815,45	1 531 253,05

Zdroj: SPF – spracované NKÚ SR z podkladov predložených mzdovou účtovníčkou

NKÚ SR zistil, že v roku 2022 boli za marec až december vyplatené v rámci projektu finančné prostriedky celkom 308 zamestnancom a za január až jún 2023 celkom 282 zamestnancom fondu. Odmeny boli vyplatené zamestnancom priamo participujúcim na vybavovaní spisov a zamestnancom podporných útvarov na základe počtu kódov zadaných zamestnancami SPF do aplikácie. Zamestnanci SPF pracovali na vybavovaní spisov najmä v riadnom pracovnom čase, keďže počas víkendov bolo vykázaných v období od 08-12/2022 iba 11,28 % a v období od 01-08/2023 iba 10,57 % z celkových odpracovaných hodín.

SPF prijal do pracovného pomeru aj zamestnancov na dobu určitú počas trvania Projektu SZ, pričom im neurčil pracovnú náplň, ktorá by sa jednoznačne týkala riešenia spisovej zápchy. Finančné prostriedky boli čerpané neoprávnene z prostriedkov určených na projekt SZ.

SPF pri určení funkčného platu desiatich zamestnancov nepostupoval v súlade so Zásadami odmeňovania zamestnancov SPF, keď zamestnancom v skúšobnej dobe priznal vyšší osobný príplatok ako určoval interný predpis (15 %, resp. 25 % platovej tarify najvyššieho platového stupňa platovej triedy, do ktorej bol zamestnanec zaradený). SPF v niektorých prípadoch oznámil zamestnancom úpravu funkčného platu oneskorene a vystavil 14 zamestnancom po ukončení pracovného pomeru potvrdenie o zamestnaní, v ktorom buď vôbec neuviedol druh vykonávaných prác, alebo nesprávne uviedol ich funkčné zaradenie, čo nebolo v súlade s platnou legislatívou. V pracovných zmluvách a dodatkom k nim neboli uvedené dátumy ich podpisu.

V roku 2022 boli za jún až december vyplatené v rámci projektu finančné prostriedky celkom 67 zamestnancom na základe 72 dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru (35 DVP, 12 DoPČ, 25 DoBPŠ). V roku 2023 boli za január až jún vyplatené finančné prostriedky celkom 26 zamestnancom na základe 29 dohôd (17 DVP, päť DoPČ, sedem DoBPŠ).

NKÚ SR zistil, že fond financoval zamestnancov z projektu, pričom **dohodnuté pracovné úlohy a následne činnosti uvedené v pracovných výkazoch nesúviseli s riešením spisovej zápchy. Finančné prostriedky na odmeny uvedených zamestnancov tak boli čerpané neoprávnene z prostriedkov určených na projekt.**

Hrubý príjem zamestnancov za jún 2022 až jún 2023, ktorých pracovné úlohy nesúviseli s riešením spisovej zápchou boli v sume 166 216,25 eur čo predstavovalo až 44,74 % hrubého príjmu všetkých zamestnancov pracujúcich na základe dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru financovaných z projektu. SPF v niektorých prípadoch nepostupoval pri uzatváraní dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru v súlade so Zákonníkom práce, pretože dohody neuzatvoril výnimočne, ale dlhodobo. V niektorých prípadoch DVP nevymedzil pracovnú úlohu výsledkom, pretože išlo o opakujúcu sa vykonávanú pracovnú činnosť vymedzenú druhom práce.

NKÚ SR zistil porušenie Zákonníka práce aj v súvislosti s dodržiavaním dohodnutého rozsahu práce. V pracovných výkazoch si dvaja zamestnanci vykázali viac ako 350 hodín a fond im priznal, na základe pracovných výkazov schválených nadriadeným zamestnancom, vyššiu hrubú mzdu o 140 eur. SPF uzatvoril s tromi fyzickými osobami DoPČ, v ktorých dohodol pracovný čas v rozsahu 10 hodín týždenne v pracovných dňoch. Zamestnanci nedodrжали uvedené ustanovenie DoPČ a v pracovných výkazoch vykázali v niektorých týždňoch viac ako 10 odpracovaných hodín. SPF akceptoval pracovné výkazy zamestnancov, v dôsledku čoho im priznal vyššiu hrubú mzdu, ako im patrila. V pracovných výkazoch si 11 zamestnanci vykázali v rámci odpracovaných hodín aj prestávky na obed. SPF akceptoval pracovné výkazy, v dôsledku čoho im priznal vyššiu hrubú mzdu, ako im patrila. Na pracovných výkazoch 19 zamestnancov neboli uvedené dátumy ich vypracovania, podpisy zamestnancov, dátumy ich schválenia a, podpisy nadriadených zamestnancov.

Kontrolné zistenia NKÚ SR poukazujú na chýbajúce a neprehľadné interné riadiace akty týkajúce sa projektu, nejasné zadefinovanie pravidiel, ktoré viedli k živelnému priebehu jeho realizácie. Čerpanie finančných prostriedkov možno hodnotiť ako nehospodárne a neefektívne, pretože vybavovanie spisov prebiehalo hlavne počas pevnej pracovnej doby zamestnancami, u ktorých bola táto činnosť bežnou pracovnou náplňou. Za vybavovanie spisov im boli okrem riadnej mzdy vyplácané aj odmeny. Mzda a odmeny boli vyplácané aj zamestnancom, ktorých pracovná náplň nesúvisela s projektom, tzn., možno ho považovať za spôsob umelého navýšenia počtu zamestnancov na SPF. Nedostatočné zadefinovanie kompetencií v projekte a ich časté zmeny spôsobili nemožnosť kontroly a vyvodenie zodpovednosti za jednotlivé časti projektu. Zlyhal tak kontrolný systém na úrovni dohľadu nad spisovou zápchou zo strany zodpovedných zamestnancov.

Opatrenie SPF v oblasti prevodov pozemkov

SPF prijal opatrenie na zabezpečenie transparentnosti a zrýchlenia procesov prevodu pozemkov na základe odporúčania NKÚ SR avšak obsah tohto opatrenia významne dezinterpretoval.

Na základe výsledkov kontroly vykonanej v roku 2021, fond upravil interný riadiaci akt, ktorým zadefinoval osobitné ustanovenia k žiadostiam za účelom zrýchlenia procesu ich vybavovania. Stanovil v nich nové zásady v oblasti prevodu pozemkov, ktoré mali priniesť transparentnejšie rozhodovanie o doručených žiadostiach o predaj pozemkov v správe SPF a ochranu vlastníctva pôdy v správe fondu. Stanovenie limitov výmery pozemkov 500 m², resp. 100 m² a podmienok predaja, zastavenie predaja a zámeny pozemkov, nebolo v súlade so zákonom č. 180/1995 Z. z. a NV SR č. 238/2010 Z. z., nakoľko SPF nebol oprávnený samostatne a podľa vlastnej úvahy rozhodnúť, kedy a za akých podmienok nebude konať v rozsahu zákona, resp. nariadenia vlády SR ustanoveným spôsobom. Vnútrošným pokynom SPF zvolil reštriktívne a obmedzujúce riešenia napriek tomu, že odporúčania NKÚ SR smerovali k nastaveniu kontrolných mechanizmov, posudzovaniu každého prípadu individuálne a hľadaniu vhodného riešenia vzniku záväzkového vzťahu, ktoré by smerovalo k zachovaniu vlastníctva SR a nezistených vlastníkov. Uplatňovaním týchto zásad vzniklo riziko civilnej a správnej žaloby, pretože neistá interná úprava bola prekrytá dezinterpretáciou odporúčania NKÚ SR. Vnútrošným pokynom bolo zároveň odňaté právo žiadateľovi dané mu Ústavou SR, že žiaden orgán štátu (odlišný od zákonodarcu) nie je oprávnený samostatne a podľa vlastnej úvahy rozhodnúť, kedy a za akých podmienok nebude konať v rozsahu zákona a zákonom ustanoveným spôsobom.

Záver

NKÚ SR zistil, že opatrenia prijaté na základe výsledkov kontroly vykonanej v roku 2021 SPF plnil iba formálne. Príkladom je systém riadenia rizík v podmienkach SPF a protikorupčná politika fondu. V riadení fondu vznikali nové riziká, ktoré neboli v politike riadenia rizík identifikované, čo neprispelo k optimalizácii jeho činnosti. Prijatými opatreniami sa za kontrolované obdobie nezvýšila transparentnosť a efektívnosť v činnosti SPF. Počas kontroly bolo zistené, že zásadný vplyv na fungovanie SPF mali časté zmeny na pozícií štatutárneho orgánu fondu a s tým spojené prerušenie kontinuity v strategickom plánovaní. Kľúčovým nedostatkom pri manažovaní fondu bola absencia plánovacieho procesu s prípravnou fázou pred uskutočnením zásadných realizovaných zmien a procesov. Vzhľadom k tomu projekty značne zaťažili rozpočet fondu a nepriniesli očakávaný prínos. Tieto zlyhania sa prejavili či už pri realizácii organizačného usporiadania fondu v roku 2021 ako i pri projekte spisová zápcha.

Reakcia kontrolovaného subjektu

Námietku proti pravdivosti, úplnosti a preukázateľnosti kontrolných zistení vzniesol SPF len v jednom prípade. Týkala sa stanovenia limitov výmery pozemkov 500 m², resp. 100 m² a podmienok predaja, zastavenie predaja a zámeny pozemkov uvedeného vo vnútornom pokyne, ktoré neboli v súlade s § 19 zákona č. 180/1995 Z. z. a § 3 NV SR č. 238/2010 Z. z. Preverení vznesenej námietky nebola potvrdená jej opodstatnenosť. SPF pripravuje nový vnútorný predpis, v zmysle ktorého fond posúdi každú žiadosť o odpredaj pozemkov v správe fondu.

NKÚ SR uložil kontrolovanému subjektu prijať opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov a predložiť správu o ich plnení. NKÚ SR bude plnenie prijatých opatrení monitorovať a vyhodnocovať.

Kontakt

Najvyšší kontrolný úrad SR
Priemyselná 2
824 73 Bratislava 26
☎ +421 250 114 911
✉ info@nku.gov.sk

Slovenský pozemkový fond
Búdková 36
817 15 Bratislava
☎ +421 918 875 222
✉ www.pozfond.sk

Zoznam použitých skratiek

DoBPŠ	dohoda o brigádnickej práci študentov
DoPČ	dohoda o pracovnej činnosti
DVP	dohoda o vykonaní práce
GR	Generálny riaditeľ
MF SR	Ministerstvo financií Slovenskej republiky
MPRV SR	Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky
NKÚ SR	Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky
NR SR	Národná rada Slovenskej republiky
NV SR č. 238/2010 Z. z.,	Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 238/2010 Z. z., ktorým sa ustanovujú podrobnosti o podmienkach prenájmania, predaja, zámeny a nadobúdania nehnuteľností Slovenským pozemkovým fondom v znení neskorších predpisov
Projekt, projekt SZ	Projekt „Spisová zápcha“
SPF, fond	Slovenský pozemkový fond
SR	Slovenská republika
TPP	trvalý pracovný pomer
ZV ZO OZ SLOVEZ	Závodný výbor základnej organizácie odborového zväzu SLOVEZ
zákon č. 180/1995 Z. z.	Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov